

2. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

2.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ - ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Γεωγραφία της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

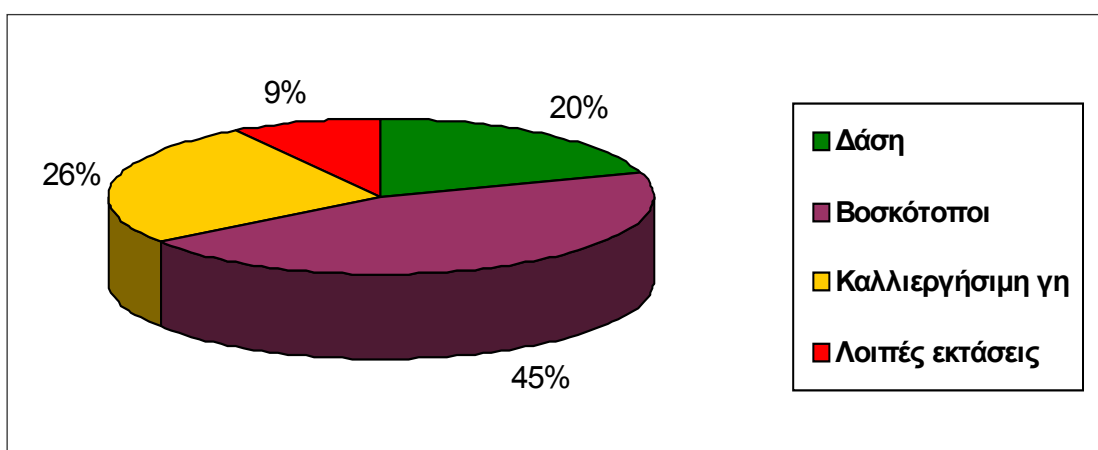
Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης καταλαμβάνει το βορειοανατολικό ακραίο τμήμα της χώρας, συνορεύει ανατολικά με την Τουρκία, βόρεια με την Βουλγαρία και δυτικά με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και ειδικότερα με το Νομό Σερρών. Επίσης νοτιοδυτικά βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος και νοτιοανατολικά από το Θρακικό Πέλαγος. Έχει συνολική έκταση 14.157 χιλ. στρέμματα και καλύπτει το 10,7% της συνολικής έκτασης της χώρας. Η Περιφέρεια διασχίζεται από τους μεγάλους ποταμούς Νέστο, Στρυμόνα και Έβρο. Ο Νέστος αποτελεί το όριο ανάμεσα στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη. Επίσης, έχει πολλές λίμνες, οι περισσότερες από τις οποίες έχουν επιφανειακή διέξοδο σε ποταμούς.

Γεωγραφικά στοιχεία - Μορφολογία νομού Καβάλας

Ο Νομός Καβάλας βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα της ελληνικής επικράτειας και ανήκει στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Ανατολικής Μακεδονίας. Διοικητικά ανήκει στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης, ενώ πρωτεύουσα του νομού είναι η πόλη της Καβάλας. Συνορεύει βόρεια με τους νομούς Δράμας και Σερρών, νότια βρέχεται από το Βόρειο Αιγαίο, ανατολικά συνορεύει με τον ποταμό Νέστο και τον νομό Ξάνθης και δυτικά με τον ποταμό Στρυμόνα και τον νομό Σερρών.

Καταλαμβάνει έκταση 2.113 τ. χλμ. (ποσοστό 1,6% της χώρας) και έχει πληθυσμό 145.054 κατοίκους (στοιχεία 2001). Στο νομό Καβάλας ανήκει και το νησί της Θάσου, το οποίο απέχει 12 ναυτικά μίλια από την Καβάλα και 8 ναυτικά μίλια από την Κεραμωτή.

Σχήμα 2.1 : Χρήσεις γης Ν. Καβάλας

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ (1991)

Πίνακας 2.1 : Μορφολογία εδάφους - χρήσεις γης στο Ν. Καβάλας

Μορφολογία εδάφους Ν. Καβάλας	
Πεδινό	21 %
Ημιορεινό	24 %
Ορεινό	55 %
Χρήσεις γης Ν. Καβάλας	
Δάση	20 %
Βοσκότοποι	45 %
Καλλιεργήσιμη Γη	26 %
Λοιπές Εκτάσεις	9 %

Πηγή : ΕΣΥΕ (1991)

Ορεινοί όγκοι νομού Καβάλας

Ορεινό είναι το βόρειο τμήμα του νομού όπου υψώνονται τα όρη Λεκάνης, το δυτικό τμήμα του, όπου στα όρια με το νομού Σερρών εκτείνεται το όρος Παγγαίο και το νοτιοανατολικό παράλιο τμήμα του με το όρος Σύμβολο. Τα όρη Λεκάνης έχουν την υψηλότερη κορυφή τους (1298 μ.) στο όρια με το νομού Δράμας. Μέσα στο έδαφος του νομού υψώνονται οι κορυφές : Χιονοβούνι (1260μ.), Τσαλάκι (1210μ.), Χαλκερό (841μ.), και Κεστενές (1006μ.). Το Παγγαίο (1956μ., κορυφή Πιλάφι), είναι το χρυσοφόρο όρος των αρχαίων. Έχει νοτιοδυτική κατεύθυνση, πυκνή δασοκάλυψη, και οι υψηλότερες κορυφές του βρίσκονται στα όρια των δύο νομών (Σερρών - Καβάλας). Το όρος Σύμβολο με μέγιστο υψόμετρο 694μ. δεσπόζει στα δυτικά παράλια του νομού.

Πεδινά τμήματα νομού Καβάλας

Μεταξύ των ορέων του νομού, καθώς και στην παράκτια ζώνη αναπτύσσονται αξιόλογα πεδινά τμήματα τα οποία σήμερα καλλιεργούνται εντατικά. Κατά σειρά σπουδαιότητας μπορούν να αναφερθούν :

1. Πεδίο Δέλτα Νέστου.
2. Τενάγη Φιλίππων και Παρατενάγιες περιοχές (μεταξύ των δυτικών απολήξεων των ορέων Λεκάνης και των ανατολικών απολήξεων του Παγγαίου όρους).
3. Πιερία Λεκάνη (μεταξύ Παγγαίου και Συμβόλου όρους) που αποστραγγίζεται από το χείμαρρο Μαρμαρά.
4. Παράκτιο τμήμα Κόλπου Ορφανού (πεδινές και ημιλοφώδεις εκτάσεις Κάριανης - Ορφανίου - Οφρυνίου).

Μικρότερα πεδινά τμήματα θεωρούνται:

5. Το παράκτιο τμήμα Ν. Περάμου - Ελευθερών – Ελαιοχωρίου.
6. Το μικρό παρανέστιο τμήμα της Κοινότητας του Κεχροκάμπου.
7. Τα προσχωματικά πεδία της νήσου Θάσου.

Επίσης στις καλλιεργήσιμες περιοχές μπορεί να αναφερθεί το ημιορεινό και λοφώδες της περιοχής του Συμβόλου όρους (περιοχές Ελαιοχωρίου, Μυρτόφυτου, Φωλιάς κ.λ.π.). Ο βαθμός αξιοποίησης της κάθε περιοχής είναι συνάρτηση δύο βασικών παραγόντων : της μορφολογίας και της παρουσίας πηγών νερού (επιφανειακά ή υπόγεια), που έχουν σχέση με τη σπουδαιότητα του υδρογραφικού δικτύου της περιοχής και κυ-

ρίως με το είδος του γεωλογικού υλικού που φιλοξενείται στην κάθε περιοχή ενδιαφέροντος.

ΑΚΤΕΣ

Ο νομός Καβάλας είναι παραθαλάσσιος και διαθέτει μεγάλο μήκος ακτών (περίπου 200 χλμ.). Η ακτογραμμή του νομού αρχίζει στα δυτικά, κοντά στις εκβολές του Στρυμόνα και καταλήγει, στα ανατολικά, στις εκβολές του ανατολικού βραχίονα του Νέστου. Η ακτογραμμή διαγράφει αρχικά την περιοχή του κόλπου Ορφανού, όπου η μεγάλη καμπύλη καταλήγει στο ακρωτήριο Βρασίδας, που αποτελεί το δυτικό κέρασ του μεγάλου ανοικτού κόλπου Καβάλας. Μετά το ακρωτήριο αυτό σχηματίζονται ο όρμος Ελευθερών και η χερσόνησος Νέας Ηρακλείτσας. Στον μυχό του κόλπου βρίσκεται το λιμάνι της Καβάλας, μετά το οποίο η ακτή συνεχίζεται αμμώδης μέχρι ανατολικά της Νέας Καρβάλης, όπου αρχίζει το Δέλτα του Νέστου. Πριν από τις εκβολές του Νέστου, όπου τερματίζεται η ακτογραμμή του νομού, σχηματίζεται ο όρμος Κεραμωτής, έξω από τον οποίο βρίσκεται η νήσος Θασοπούλα.

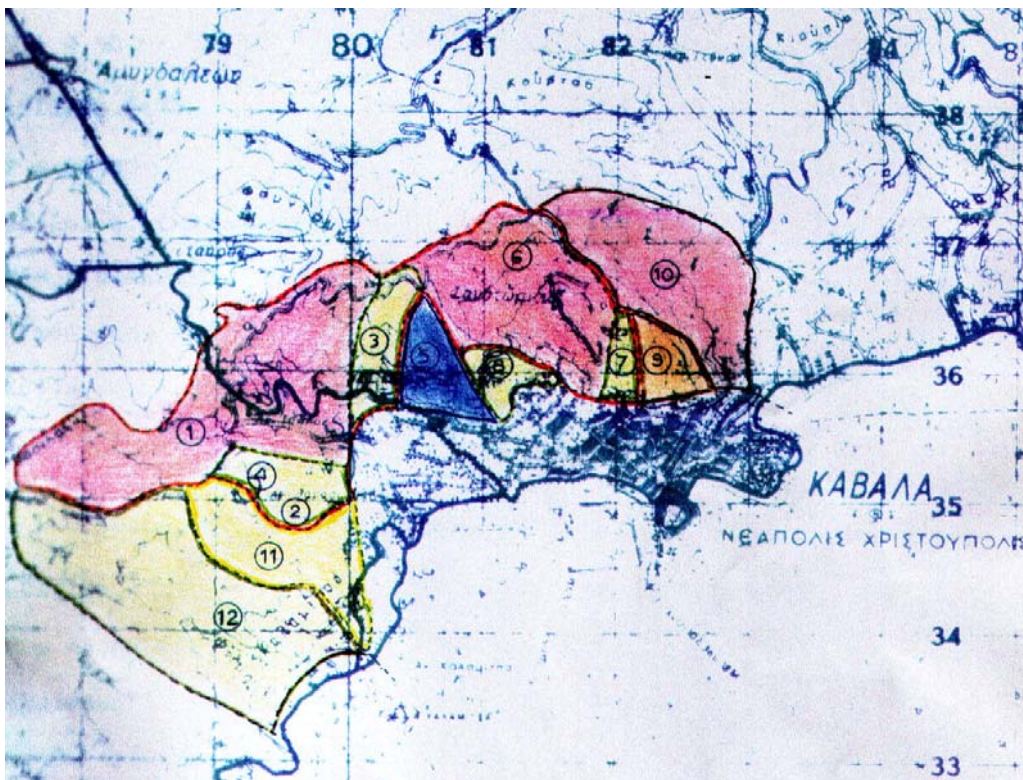
2.2 ΥΔΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ - ΛΕΚΑΝΕΣ ΑΠΟΡΡΟΗΣ

Ο νομός Καβάλας περιβάλλεται από δύο διεθνείς ποταμούς, ανατολικά από τον ποταμό Νέστο, που αποτελεί και το όριο με το νομό Ξάνθης και δυτικά από το Στρυμόνα ποταμό, που αποτελεί το όριο με το νομό Σερρών. Ο ποταμός Νέστος κατέρχεται από τη Βουλγαρία, διασχίζοντας το Ν. Δράμας και είναι ένας από τους σημαντικότερους ποταμούς της Ελλάδας. Στις προσχώσεις του σχηματίζεται ένα μεγάλο Δέλτα, οι οποίες μεταβάλλουν διαρκώς την ακτογραμμή.

Κατατάσσοντας την έκταση του νομού σε λεκάνες απορροής, ένα μέρος ανήκει στη λεκάνη του Στρυμόνα και ένα επίσης σημαντικό μέρος ανήκει στη λεκάνη του Νέστου. Μεταξύ αυτών των λεκανών παρεμβάλλονται μικρές αυτοδύναμες λεκάνες, όπως:

- του χειμάρρου Μαρμαρά (Πιερία Κοιλιάδα), που εκβάλλει στο Θρακικό Πέλαγος,
- του Ξεριά που εκβάλλει στο Νέστο, στην περιοχή του Δέλτα,
- του χειμάρρου της Νέας Καρβάλης και
- η λεκάνη του Χειμάρρου Ελευθερών που εκβάλλει στο Θρακικό Πέλαγος και είναι από τις πιο αξιόλογες λεκάνες του νομού.

Οι έντονες τεκτονικές διαταραχές που έχει υποστεί η ευρύτερη περιοχή κατά το παρελθόν, έχουν συμβάλει στη δημιουργία του ποικίλου σημερινού ανάγλυφου του νομού, που χαρακτηριστικό του γνώρισμα είναι η έλλειψη σημαντικού υδρογραφικού δικτύου. Ωστόσο, ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι διάφοροι μικροί χείμαρροι που εκβάλλουν στα Τενάγη των Φιλιππων και συγκεκριμένα στην τεχνητή κεντρική τάφρο των Τεναγών η οποία στη συνέχεια καταλήγει στον Αγγίτη ποταμό (παραπόταμος του Στρυμόνα).

Χάρτης 2.1 : Εξωτερικές λεκάνες απορροής Ν. Καβάλας

Πηγή : ΤΕΕ Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (κλίμακα 1 : 50.000)

2.3 ΓΕΩΛΟΓΙΑ - ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΑ ΝΟΜΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ

Από γεωλογικής - υδρογεωλογικής πλευράς, τα υλικά που δομούν το νομό μπορούν να ταξινομηθούν στις παρακάτω κατηγορίες :

Κρυσταλλικά πετρώματα (γρανίτης, γνεύσιοι)

Πρόκειται για σκληρά συμπαγή πετρώματα, θεωρητικά αδιαπέρατα από το νερό. Όμως λόγω των τεκτονικών διαταραχών που έχει υποστεί η ευρύτερη περιοχή τα πετρώματα αυτά έχουν ρωγματωθεί και φιλοξενούν στο σύστημα των ρωγμών υδροφόρα στρώματα ποικίλου δυναμικού.

Οι γρανίτες καταλαμβάνουν το 90% του Συμβόλου όρους, οι οποίοι λόγω των ρωγματώσεων έχουν επιφανειακά αποσαθρωθεί και έτσι προσφέρονται σήμερα για διάφορες καλλιέργειες. Θα πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι τα γρανιτικά πετρώματα της περιοχής σε μεγαλύτερο βάθος φιλοξενούν θερμομεταλλικά νερά, τα οποία πολλές φορές εκδηλώνονται μέσα από τις αρδευτικές υδρογεωτρήσεις.

Τα γνευσιακά πετρώματα εντοπίζονται στο Παγγαίο όρος, στα όρη της Λεκάνης και στη νήσο Θάσο. Η επιφάνειά τους δεν προσφέρεται για καλλιέργεια. Η τεκτονική δραστηριότητα στην περιοχή είναι έντονα αποτυπωμένη και στα μεταμορφωμένα (γνευσιακά, σχιστόλιθοι) κυρίως με την εμφάνιση ρωγματώσεων σε όλη την έκτασή τους.

Μάρμαρα

Τα μάρμαρα αποτελούν την κυριότερη υδρογεωλογική μονάδα του νομού. Εμφανίζονται σε όλο τους το ανάπτυσμα καρστικοποιημένα και σε μεγάλο βαθμό ρωγματωμέ-

να. Σήμερα η μάζα της κύριας εξάπλωσης του μαρμάρου παρατηρείται στο Παγγαίο όρος, στα όρη Λεκάνης και στη Θάσο.

Ιζηματογενή πετρώματα

Τα ιζηματογενή πετρώματα υποδιαιρούνται στα παλαιότερα, που εντοπίζονται σε λοφώδη ανάγλυφα στα κράσπεδα των ορεινών περιοχών και στις νεότερες αποθέσεις, που εντοπίζονται στα πεδινά κυρίως τμήματα. Τα ιζήματα αυτά με βάση τα προηγούμενα αποτελούνται από υλικά τόσο διαφορετικών ηλικιών όσο και διαφορετικής κοκκομετρικής σύστασης.

2.4 ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Το κλίμα της περιοχής είναι αντίστοιχο με το κλίμα των περιοχών που βρίσκονται στα μέσα γεωγραφικά πλάτη του βόρειου ημισφαιρίου και ως εκ τούτου είναι έντονη η παρουσία ανταγωνιστικών και αντίθετων αέριων μαζών. Το κλίμα χαρακτηρίζεται γενικά μεσογειακό με ήπιους χειμώνες και ξηρό, θερμό καλοκαίρι. Η επικρατούσα διεύθυνση των ανέμων είναι νότιο-ανατολική. Ο πιο κρύος μήνας είναι ο Ιανουάριος με μέση θερμοκρασία 3,9 °C, ενώ ο πιο ζεστός είναι ο Ιούλιος με μέση θερμοκρασία 24,7 °C. Η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι 15,4 °C και η μέση ετήσια υγρασία 71%. Το μέσο ετήσιο ύψος βροχοπτώσεων ανέρχεται στα 700 mm περίπου με μέσο ετήσιο όρο ημερών βροχής τις 90. Παρακάτω παρατίθενται κάποια σημαντικά μετεωρολογικά στοιχεία για το νομό.

Πίνακας 2.2 : Ετήσια Συχνότητα Ανέμων (%) στο Ν. Καβάλας

Διεύθυνση Ανέμου	B	A	NA	N	ΝΔ	Δ	ΒΔ	Απνοια
Συχν.(%)	1,18	1,94	23,00	7,99	1,18	10,01	8,40	58,61

Πηγή : ΕΣΥΕ

Πίνακας 2.3 : Κλιματολογικά στοιχεία του Ν. Καβάλας (διάρκεια έτους)

Μήνας	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	Έτος
	Επικρατούσα διεύθυνση ανέμου												
Δ/νση	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
	Μέση μηνιαία θερμοκρασία του αέρα (°C)												
(°C)	4,2	6,3	8,3	13	18	23	26	25	21	15	10	6	14,6
	Μέση μηνιαία και ετήσια βροχόπτωση												
(mm.)	75	56	57	34	38	48	35	8	26	61	77	85	602

Πηγή : ΕΣΥΕ

Στο εσωτερικό του νομού, οι μεγάλοι ορεινοί όγκοι που δεν επιτρέπουν στους βόρειους ψυχρούς ανέμους να κατέλθουν μέχρι τα παράλια του νομού, καθώς και η επίδραση της θάλασσας διαμορφώνουν ένα μεσογειακό κλίμα στο νότιο παραθαλάσσιο τμήμα. Στην περιοχή αυτή φυτρώνουν λίγα ελαιόδενδρα, που είναι τα βορειότερα της Ελλάδας. Προς την ενδοχώρα του νομού, το κλίμα μεταβάλλεται σε ηπειρωτικό, με δρι-

μείς χειμώνες και θερμά καλοκαίρια. Τα κατακρημνίσματα στις υψηλές κορυφές του Παγγαίου φτάνουν τα 1400 mm, στο εσωτερικό κυμαίνονται από 600 έως 850, ενώ στην παραλιακή ζώνη ποικίλλουν από 400 έως 600 mm.

2.5 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Τα επίπεδα διοικητικής και χωρικής οργάνωσης που αφορούν το Ν. Καβάλας, κατά σειρά μεγέθους είναι :

- ◆ Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης,
- ◆ Η Ενιαία Διευρυμένη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δράμας - Καβάλας - Ξάνθης
- ◆ Το Νομαρχιακό Διαμέρισμα (Νομός Καβάλας)
- ◆ Οι νέοι Καποδιστριακοί Δήμοι

Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Αποτελείται από τους Νομούς Δράμας, Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου, και από δύο Ενιαίες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις (Δράμας - Καβάλας - Ξάνθης και Έβρου - Ροδόπης). Η διευρυμένη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση των νομών Καβάλας- Ξάνθης - Δράμας λειτουργεί ως αυτοδιοικητικό όργανο εδώ και έξι χρόνια. Ευνοϊκή απόρροια αυτής της λειτουργίας, είναι η ενίσχυση της δυναμικής των Νομαρχιών, λειτουργώντας ως ένας επιπρόσθετος αναπτυξιακός πόλος, προσφέροντας έτσι πολλά στην αποκέντρωση και στην ισόρροπη ανάπτυξη.

Νομαρχία Καβάλας

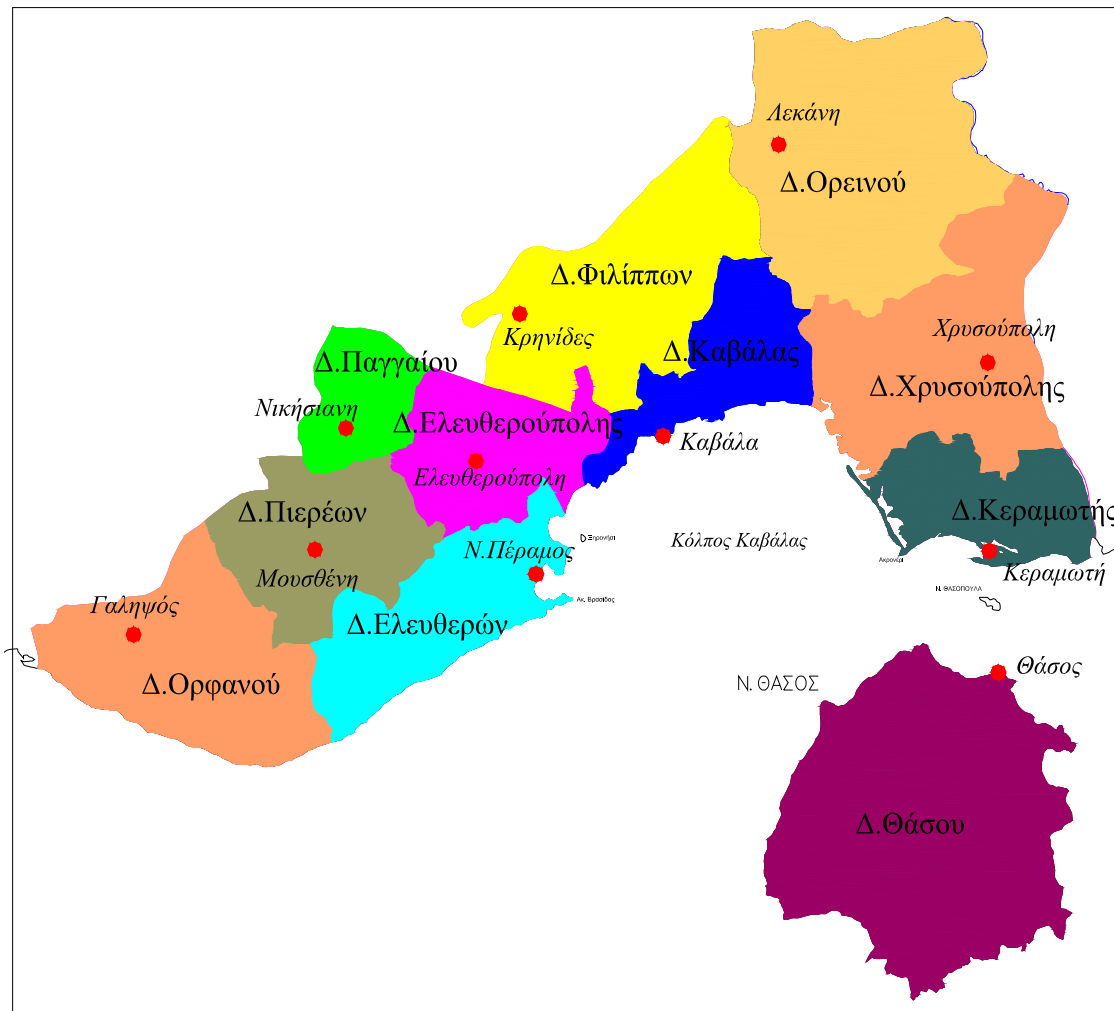
Ο φορέας αυτός της τοπικής αυτοδιοίκησης (2^{ος} βαθμός τοπικής αυτοδιοίκησης), μετά την καθιέρωση της απ' ευθείας εκλογής του Νομάρχη, ενίσχυσε την αυτονομία και της αρμοδιότητές του. Υπό τη διεύθυνση της Νομαρχίας λειτουργούν οι εξής υπηρεσίες : Διεύθυνση Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος, Αλιείας, Τεχνικών Υπηρεσιών, Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Ορυκτού Πλούτου, Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτων Αναγκών κ.α.

Καποδιστριακοί Δήμοι νομού Καβάλας

Οι 11 νέοι δήμοι που δημιουργήθηκαν με το πρόγραμμα "Ι. Καποδίστριας" είναι για τον Ν. Καβάλας οι εξής :

- **Δήμος Καβάλας με έδρα την Καβάλα**
- Δήμος Χρυσούπολης με έδρα τη Χρυσούπολη
- Δήμος Κεραμωτής με έδρα την Κεραμωτή
- Δήμος Ορεινού με έδρα τη Λεκάνη
- Δήμος Φιλίππων με έδρα τις Κρηνίδες
- Δήμος Παγγαίου με έδρα τη Νικήσιανη
- Δήμος Ελευθερούπολης με έδρα την Ελευθερούπολη
- Δήμος Πιερέων με έδρα τη Μουσθένη
- Δήμος Ορφανού με έδρα τη Γαληψό
- Δήμος Ελευθέρων με έδρα τη Ν. Πέραμο
- Δήμος Θάσου με έδρα το Λιμένα Θάσου

Χάρτης 2.2 : Οι νέοι «Καποδιστριακοί» Δήμοι του Ν. Καβάλας

Πηγή : Επεξεργασία στοιχείων Νομαρχίας Καβάλας